

Advies Relatie met en opstelling tegenover sporters en anderen die een dopingovertreding hebben begaan

1. Advies

De Raad van Advies herkent het door de voorzitter geschetste dilemma. De Dopingautoriteit combineert in het huidige beleid de opsporing van mogelijke dopingovertredingen met advisering en begeleiding van sporters die van een dergelijke overtreding beschuldigd worden, en de Raad van Advies begrijpt dat deze combinatie complex is. Tegelijkertijd meent de Raad van Advies dat het van groot belang is dat sporters en anderen kunnen rekenen op adequate en professionele advisering en begeleiding.

De Raad van Advies meent dat het ten principale beter zou zijn als de adviserende en begeleidende rol die de Dopingautoriteit nu speelt buiten de Dopingautoriteit belegd zou worden, of in ieder geval binnen een separaat onderdeel van de Dopingautoriteit. De Raad van Advies stelt echter vast dat het aldus organisatorisch scheiden van de verschillende functies onmogelijk is. Het antidopingbeleid is hiervoor te complex, de organisatie te klein, en de benodigde kennis te schaars.

De Raad van Advies adviseert om binnen de Dopingautoriteit zoveel als mogelijk is een duidelijke functiescheiding aan te brengen tussen medewerkers die de opsporende en vervolgende rollen vervullen, en zij die de begeleiding en advisering voor hun rekening nemen. De Raad van Advies realiseert zich echter terdege dat een dergelijke scheiding niet volledig kan worden doorgevoerd, gezien de omvang van de organisatie.

Tenslotte adviseert de Raad van Advies om een procedurebeschrijving op te stellen waarin de werkwijze en de daarbij behorende rolverdeling worden vastgelegd, zodat het beleid transparant en toetsbaar is.

2. Startnotitie: Relatie met en opstelling tegenover sporters en anderen die een dopingovertreding hebben begaan.

Wat ons onderscheidt

Zonder enige collega tekort te willen doen, moet worden vastgesteld dat veel anti-dopingorganisaties zich formeel en soms zelfs ronduit hard opstellen tegenover sporters¹ die een dopingovertreding hebben begaan. De verklaring hiervoor kan liggen in de wens om de sport en de eigen organisatie te beschermen tegen kritiek, de angst dat een andere houding zich zal wreken in de te verwachten tuchtprocedure, of in nog iets anders. Maar feit is dat na het vaststellen van de overtreding (meestal door middel van een laboratoriumbevinding) veel ADOs zich primair opstellen als aanklager tegenover een sporter die weinig anders te doen staat dan zich te verdedigen.

Het bovenstaande is vanzelfsprekend een vereenvoudigde voorstelling van zaken: er zijn wel degelijk ADOs (en in het bijzonder NADOs) die ervoor kiezen om niet alleen een rol als aanklager te vervullen, maar daarnaast ook een ondersteunende en begeleidende rol. Onze Canadese collega's van het Canadian Center for Ethics in Sport (CCES) hebben zich

¹ Naast sporters kan het ook anderen (coaches, trainers, artsen) betreffen, maar in verband met de leesbaarheid van de tekst wordt hier alleen van sporters gerept.

in dit opzicht onderscheiden, en uit contacten met een aantal andere collega's blijkt dat zij ook meer willen zijn dan aanklager en leverancier van bewijs.

De Nederlandse Dopingautoriteit heeft de relatie met de sporters min of meer tot kernpunt van beleid gemaakt, en wij ontleen een zekere mate van trots aan het feit dat wij er regelmatig in slagen om in gesprek te gaan met sporters op een wijze die van belang is voor zowel de sporter als de Dopingautoriteit. In zo'n gesprek wordt ook gekeken naar mogelijke straf-verminderende aspecten, en wordt de sporter geadviseerd over de beste manier waarop hij/zij de zaak kan insteken. In een aantal gevallen resulteert een en ander in een Acceptance of Sanction, waardoor een (tijdrovende en emotionele) tuchtprocedure niet meer nodig is. Dit alles uiteraard binnen de regels van de World Anti-Doping Code (en als het een Acceptance of Sanction betreft: altijd na overleg met WADA).

Zeker sporters die onbewust en onbedoeld een dopingovertreding begaan, kunnen veel baat hebben bij vroegtijdig contact met de Dopingautoriteit. Bij veel sportbonden en sommige advocaten is goed bekend hoe de Dopingautoriteit zich opstelt tegenover de sporters, en dat leidt ertoe dat die bonden en advocaten er vaak naar streven om hun lid c.q. cliënt te bewegen met ons in gesprek te gaan. Deze grondhouding zet zich door in het hele verdere proces, inclusief de tuchtprocedure, waar de Dopingautoriteit maar al te vaak argumenten aanvoert die in het voordeel van de sporter gewogen kunnen worden. Dit heeft er ook nog eens toe geleid dat tuchtrechters veel waarde hechten aan het oordeel van de Dopingautoriteit, dat als onpartijdig en afgewogen gepercipieerd wordt.²

Juridische en andere risico's

De 'kwetsbare' opstelling waar de Dopingautoriteit voor kiest, brengt ook risico's met zich mee, en die moeten gemitigeerd worden. Zo wordt het initiatief tot een gesprek altijd aan de sporter overgelaten, wordt er aan het begin van het gesprek een cautie gegeven, worden alle gesprekken door twee collega's gezamenlijk gevoerd, en wordt van elk gesprek een geluidsopname gemaakt. Op die manier kan de Dopingautoriteit over het algemeen goed aannemelijk maken dat 'de sporter er niet in geluid is' (mocht dat gevoel op enig moment ontstaan), en dat de rechten van de sporter ook anderszins niet geschonden zijn. Maar ondanks alle zorgvuldigheid die betracht wordt, kan toch nooit helemaal worden voorkomen dat een sporter zich achteraf beklagt (en dat uiteraard vooral als de afloop van de zaak hem/haar tegenvalt).

Feitelijk nog relevanter (en interessanter) is het risico dat de opstelling van de Dopingautoriteit tot (onbedoelde) willekeur leidt. Sporters die de weg naar Capelle weten te vinden, kunnen immers een voordeel hebben ten opzichte van hen die die weg niet vinden. En dat nog los van het risico dat persoonlijke factoren nu eenmaal een rol kunnen gaan spelen in elk persoonlijk gesprek.

Een derde risico dat benoemd kan worden is het risico op negatieve publiciteit (in zaken waarin de sporter zich met zijn/haar kritiek tot de media richt). Al gebiedt de eerlijkheid wel om vast te stellen dat onze opstelling tot nu toe juist heeft bijgedragen aan een positieve pers.

Afwegingen

Hoewel de hierboven globaal beschreven attitude een zeer centrale rol speelt in ons dagelijkse werk, is het toch nuttig en nodig om een en ander kritisch te beoordelen. Sinds de oprichting van de Dopingautoriteit is het beleid van de stichting Anti-Doping Autoriteit Nederland op dit punt gecontinueerd, en dat niet in de laatste plaats omdat continuïteit van beleid een uitgangspunt was in de transitie van stichting naar zbo. De vraag kan echter gesteld worden of een zbo – alleen al wegens de aard van een overheidsorganisatie – zich wel op dezelfde wijze kan opstellen als een stichting. Moeten

² In zaken waarin een Nederlandse sporter betrokken is, maar die niet door de Dopingautoriteit zelf (maar door een andere ADO) geïnitieerd zijn, kan de Dopingautoriteit zich nog uitdrukkelijker achter de sporter opstellen, en in extreme situaties (namelijk situaties waarin de collega-NADO ernstig de fout in gegaan is) kan de Dopingautoriteit zelfs formeel als raadsman van de sporter optreden. De voorliggende adviesvraag heeft echter geen betrekking op dergelijke situaties.

wij niet meer afstand houden van de sporters, zodat wij objectiever kunnen handelen? Is het niet van belang dat wij functioneren binnen het kader van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), inclusief het recht op bezwaar en beroep, zodat je zou kunnen stellen dat de belangen van sporters toch al beter gewaarborgd zijn dan bij de stichting het geval was? Moeten we er niet naar streven om de bescherming van de sporter buiten de Dopingautoriteit te verankeren, zodat wij ons kunnen beperken tot de uitvoering van onze verplichtingen onder de Code?

Los van de eventuele invloed van het bestuursrecht op onze positie, kan de vraag gesteld worden of we sowieso niet teveel willen? Kunnen de verschillende petten wel tegelijkertijd gedragen worden, of leidt dat vroeg of laat tot grote problemen? Wat is een meedenkende houding waard als toepassing van de Code uiteindelijk toch vaak tot zware sancties leidt?

3. Adviesvragen

Herkent de Raad van Advies het hierboven geschetste dilemma, en kan de Raad van Advies de gestelde vragen verder uitbreiden en verdiepen, bijvoorbeeld op basis van eigen praktijkervaring?

Heeft de Raad van Advies in dit geheel een zodanig principieel standpunt, dat de praktijk op dat principe moet worden gebaseerd?

Kan de Raad van Advies de voorzitter adviseren over manieren waarop de risico's kunnen worden verminderd?

4. Appreciatie door voorzitter Dopingautoriteit

Met waardering heb ik kennis genomen van het advies van de Raad van Advies.

Het verheugt mij dat de Raad van Advies het grote belang onderstreept van een adequate advisering en begeleiding van sporters en anderen die mogelijk een dopingovertreding hebben begaan. Ik ben het geheel met de Raad van Advies eens dat begeleiding en advisering van cruciaal belang zijn.

Ook deel ik de mening van de Raad van Advies dat het beleggen van deze taken buiten de Dopingautoriteit - in ieder geval op dit moment - niet goed mogelijk is. Mogelijk zal dit op een later moment wel mogelijk worden, namelijk als de benodigde kennis en vaardigheden elders beschikbaar zijn, en ik zal daar attent op blijven.

Het advies om een procedurebeschrijving op te stellen neem ik graag over. Ik zal deze ter informatie aan de Raad van Advies zenden, en deze zal worden gepubliceerd op de website van de Dopingautoriteit, zodat alle belanghebbenden er kennis van kunnen nemen. In de procedurebeschrijving zal aandacht besteed worden aan het onderscheid tussen bewuste en onbewuste dopingovertredingen, en de eventuele gevolgen daarvan voor de opstelling van de Dopingautoriteit.

Herman Ram
9 april 2020